

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Tertia difficultas expeditur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

persona, sed in iure, sicut Joannes dicitur est E-
has, non in persona, sed in spiritu: tum etiam quia
loquebatur propheticè & in sensu mystico, ut
scilicet designaret quod minor populus, scilicet
Gentilium, substituendus erat loco majoris, sci-
licet Judæorum. Unde ait D. Thomas loco cita-
to in resp. ad 3. *Quod in Scriptura sacra inducuntur
aliquorum gesta, quasi exempla perfecta virtutis, de qui-
bus non est estimandum eos fuisse mentitos: si qua tamen
in eorum dictis appareant, quæ mendacia videantur, in-
telligendam est ea figuratim & prophetice dicta fuisse.*
Judith quoque in verbis quæ Holoferni dixit,
cum magna cautela & prudentia locuta est, &
aliquibus amphibologis, non tamen mendaciis,
voluit eum decipere; sicut cum dixit, quod du-
ceret illum per mediam Hierusalem, & ne unus
canis latraret contra illum, nam revera illum ad-
ducera erat per mediam Hierusalem, sed mor-
tuum, non vivum, deferendo caput ejus &c.
Quod si in aliquo verbo fortassis mentita est,
non ex eo laudatur, sed ex charitate & affectu ad
salutem populi.

Ad id quod dicitur de homicidio, respondeo
quod si Moyses est excusandus in occasione il-
lus Ægyptii, dicendum est id fecisse, vel ex inspi-
ratione Dei, qui ad hoc ei auctoritatem tunc de-
dit; vel ob iustam proximi defensionem, quia vi-
debat fratrem suum seu proximum injuste ab il-
lo Ægyptio affligi & opprimi, & non erat alia
via defendendi ipsum, quam in valorem occi-
dendo. Ad casum de Samfone dicimus, illū spi-
ritu Sancto instigante id fecisse, atque ad eodē licet,
ut docent S. Augustinus 1. de Civit. cap. 21. & 26.
& D. Thomas 2. 2. quæst. 64. art. 5. ad 4. Idem
dicendum de illis sanctis fornicis, quæ tempore
persecutionis se ipsas occiderunt, aut in flumen
precipitarunt, ut in valorem suæ pudicitia effu-
gerent, ut ibidem tradit S. Doctor.

Solum difficultas est in verbis Hieronymi,
quibus videtur docere, licitum esse seipsum oc-
cidere ad servandam castitatem. Duplex tamen
hinc testimonio potest adhiberi responsio. Pri-
ma est, Hieronymum solum velle, licere se occi-
dere propter periculum castitatis, quando id fit
ex instinctu Dei, qui frequentius aut certius ad-
esse solet, cum intervenit periculum castitatis,
quàm in aliis casibus. Secunda est, sentum Hie-
ronymi esse, non licere propria perire manu, etsi
castitas periclitetur. Nam dictio *absque*, non sem-
per sumitur exclusivè, sed aliquando affirmativè
& copulativè, ut patet ex illo Cant. 4. *Quam pul-
chra es amica mea, quam pulchra es! Oculi tui columba-
rum, absque eo quod intrinsecus lateat.* Ubi dictio *absque*
non excludit quod intrinsecus lateat à pulchritu-
dine, cum legamus Psalm. 44. *Omnis gloria ejus
sua Regia abintus:* sed sensus est, etiam pulchra es,
præcipuè in his quæ latent.

Ex dictis inferes, errasse, & graviter peccasse
Origenem; qui ut refert Nicephorus lib. 1. hi-
stor. cap. 32. post multa perpessa supplicia pro fi-
de Christi, postmodum pro servanda castitate,
ne videlicet juvenis quidam Ethiops abuteretur
illo, fidem exterius negavit.

§. IV.

Tertia difficultas expeditur.

Deo tertio: Intentio boni finis diminuit
malitiam prave electionis. Ita communiter
docent Theologi contra Almainum, Lorcam,
& paucos alios.

A Probatum conclusio ex communi omnium
non solum Theologorum, sed etiam fide-
lium consensu: omnes enim sibi persuasum ha-
bent, minus peccatum esse, mentiri ad tuendam vitam
proximi, vel aliquod grave malum vitandum,
quàm sola libidine mentiendi. Unde D. Thomas
2. 2. qu. 110. art. 2. sic habet. *Quantò bonum incertum
est sine suo, tantò magis minuitur culpa mendacii.* Idem
docet Gratianus Can. primum 2. 2. qu. 2. ubi ait
*Mendacium tantò esse levius, quantò meliorem habet fi-
nem.* Similiter nullus fidelium est, qui non existi-
met eum, qui furatur ad dandam eleemosynam,
minus peccare, quàm qui furatur ex cupiditate
pecunie; juxta illud Augustini: *Pejor est qui concu-
pescendo, quàm qui miserando furatur.*

B Ratio etiam id suadet: Tum quia qui furatur
ad dandam eleemosynam, habet voluntatem
minus deordinatam & minus affectam pecca-
to; cum non habeat pro motivo finem ut est
malum, sicut alter, sed ut induit apparenter
quandam speciem boni honesti: Tum etià quia
furtum est ab ipso minus volitum; cum non sit
volitum propter se, sed tantum propter aliud, in
quod primariò principalius, & ultimè tendit
affectus; Sed malitia moralis minuitur, cum mi-
nuitur ratio voluntarij. Ergo &c.

Confirmatur: Sicut circumstantia aggravat
peccatum, ita & illud diminuit, ut docet D.
Thomas infra qu. 73. art. 7. Sed intentio finis est
una ex circumstantiis: Ergo sicut aggravat, ita
& diminuit potest peccatum.

§. V.

Solvuntur objectiones.

OBIECTIONES primò: Omnis finis, quantum-
vis sit bonus secundum se, tamen si moveat
efficaciter ad malum medium, vitatur, & effi-
citur malus, ut §. 1. vidimus: Ergo non minuit,
sed potius auget malitiam prave electionis. Patet
consequentià: nam illud quod est malum,
non minuit, sed potius auget malitiam. Unde
Augustinus lib. 50. homiliarum; homil. 7. relatus
cap. sorte 14. qu. 5. ait: *Quod hoc cogitatio, volo sura-
ri à divitibus, ut dem pauperibus, diaboli calliditate sug-
geritur; nam si totum quod absolute verbum, auget po-
tius peccatum quàm minuat.*

Confirmatur: Qui furatur ad dandam eleemo-
synam, constituit ultimum finem in eleemo-
syna, & non tantum in furto, cum propter eleemo-
synam faciendam, transgrediatur præcep-
tum divinum non furandi, & à Deo ut ultimo
fine avertatur: Ergo gravius peccat propter in-
tentionem talis finis.

E Ad objectionem respondeo, quod licet in-
tentio eleemosynæ, ex qua imperatur malum
medium, sit mala in individuo, habet tamen spe-
ciem boni, & ex objecto est bona: unde ex hac
parte potest minuere malitiam prave electio-
nis; non quidem per se, seu per introductionem
aut admixtionem alicujus bonitatis, cujus prava
electio capax non est, nec actus intentionis vi-
tiosus à mala electione potest illum communi-
care; sed per accidens, quatenus scilicet inten-
tio eleemosynæ facit furtum dicitur minus volun-
tarium, & minus per se intentum. Sicut passio
antecedens, & inducens ad actum malum, licet
sit mala, minuit tamen peccatum, quia facit illud
minus voluntarium.

Ad locum verò Augustini duplex potest ad-
hiberi